

– בדברי התום' כאן שהשمن נחשב משקה, מלבד אם נקשר ונימוח – ע' בש"ת פנים מאירות ח"א פד; החדש הנצי"ב כאן; או ר' שמה טומאת אוכליין איט; אגרות משה י"ד ח"ב כאן; מצות ראה או"ח קנת, ד; דבר שמואל, וביקוף דעת מנוחות לא בסיסכומיים.

חוין מטבול יומ' – רש"י מפרש, משום שדברי תורה אינם צריכים חיווק, לכך לא הוצרכו להאלם את טומאות מגע טבול-יום (וכן כתוב מהר"ם חלאוה. ויש שהיעיר על טעם זה – ע' רש"ש כאן; או ר' שמה הל' אבות הטומאה ח). והמאירי כתוב: מפני שטומאת טבול יומ' קלושה, לפיך אין המשקם הנוגעים בו גושים תחיליה (וע' גם בהקדמת הרמב"ם לסדר טהרות, כד).

דף טו

'חבית של תרומה שנולד לה ספק טומאה... רבי יהושע אומר: אם הייתה מונחת במקום המוצנע ניחנה במקום התורפה ואם הייתה מכוסה – יגלה'. מפשט דברי רש"י משמע שרשאי לעשות כן ואינו חייב. אך יש אומרים שבזוקא יעשה כן לגורם לה טומאה, כדי שלא תהיה אצלו ויבואו בה לידי תקללה שהרי תרומה תליה אסורה באכילה ובזילוף ואין בה שום שימוש, וכשהיא טמאה ודאי – מותרת בזילוף [אם מולפה לאלטר ע' להלן:C]. (כ"מ משלון רבנו חננאל וכן דיקו מרש"י ברכות לא: ד"ה רבי יהושע. וכן נראה מדברי הרדב"ז הל' תרומות יב, ג. וע' במפרשי המשנה תרומות ח, ח; רימב"ץ שם יא. וכן צדד בחוזן איש כד; סב, ג). יש מי שכתב שלא אמר רבי יהושע אלא להניחה במקום התורפה שהוא השם טומאה רחוק, אבל לטמא בגרמא קרובה אסור (עפ"י מאירי נדה ז. מש"כ 'חששא רחוקה' נראה שאין הכוונה שהוא אפשרות רחוקה אלא שהטומאה רחוקה ולא מיידית).

'מודה רבי אליעזר ורבי יהושע שם יכול להציל ממנה ربיעה בטהרה יציל'. כתבו אחרים לדיק焉 שמן אין חיוב שמירה על תרומה בפחות מרבעית. ומפרשים הטעם, כי חיוב שמירה נובע ממצות אכילה וקיים יудה של התרומה, הילך בפחות מכדי שיעור אכילה / שתייה, אין גם חיוב שמירה מטומאה או הפסד (ע' קובץ שערום ודבר שמואל).

'אי הכה האי מדבריהם, מדבריו מביעי ליה'. קושיא זו היה יכול להקשות מיד בתחילת, כשרצינו לפרש מדבריו דרביה גבי חבית של תרומה שנולד בה ספק, אלא שכך דרך התלמוד, כל מקום שיש ראיות לדוחות דברי המקשה שתים שלישי, דוחה באחת מהן וاعפ' שיש אחרות, וכשישתבר אחת ישיב אחרת' (רבנו חננאל).

לכארה יש מקום לומר שלעיל דינו של ר"מ מיזבג גם לר"א, שלא החמיר ר"א אלא בתוליה שאסור לשרפה, אבל חמן שמייעוד לשרפה – מותר. וזה מדבריהם, שאף ר"א לא נחלה אלא בתוליה. משא"כ כאן כל דינו של ר"מ אינו אלא לר' יהושע.

'אבל היאך נשרוּף (כצ'!) התוליה עם הטמאה שמא יבא אליו ויתחרנה'. ע' מש"כ בvikוף דעת בכורות לד, שגם אם בפועל לא יתרבר הספק לעולם, כגון בערך שבת אין אליו בא, והתרומה תתקלקל אם תישאר יומ אחד – אסור לטמאה, כי אין הדבר תלוי באפשרות לבירור הספק בפועל אלא כל שהתרומה מצד עצמה אפשר שהיא ראהיה – אסור לטמאה. ומושבת בזה קושית הגרא"ז בקובץ שערום כאן, הלא יש כאן ספק/, שמא לא יבוא אליו היום ואפילו יבוא שמא לא

יטהרנה – כי עיקר העניין שדין שימור נקבע לפי מצב התמורה האמתית, אם היא טמאה או טהורה, ולא לפי ההנאה המעשית עם התמורה.

והנה משמעו בתוס' אמר החייב נמצאת ברשות היחיד באופן שספק טמא, מותר לשורוף התוליה עם הטמאה. והקשה השפט-אמת מוה בכך שספקו טמא הלא שמא יבא אליו ויטהרנה. אך לפי האמור נראה, כי באמת אין הטעם שמא יבוא בעת בפועל לטהר [אם משומש ספק-ספקא כב"ל, או מטעם אחר], אלא רק משומש שיש צד אמתי שהוא טהור כתעט, אבל בספק ברה"י עשתו תורה כודאי ואיןנו נידון כלל בספק.

– מבואר כאן שלדעת רבי יוסי אסור לשורוף תלולה עם טמאה, ואילו במשנה מפורש בדברי רבי יוסי שמותר הדבר לרבי יהושע – כן הקשו בוגרמא להלן (כ). ותירצ'ו שדברי רבי יוסי במשנה מכונים לשיטת רבי שמעון שהוא מתייר זאות, וכך מתפרשים דברי רבי יוסי במשנה: אפילו לרבי שמעון שמייקל בדעת רבי יהושע, איינו מיקל אלא בשရיפת תלולה עם טמאה, אבל לא בטהורה עם טמאה.

(ע"ב) **מתניתין** באב הטומאה דארינייתא וולד הטומאה דרבנן, ומאי מדבריהם – מדברי רבי חנינא סגן הכהנים, ומחלוקת בשש אבל בשבוע דברי הכל שורפין. בשוחת אבני נור (אה"ע רפט) כתוב שרבי מאיר ורבי יוסי נחלקו בשאלת הכללית אם דבר שאינו ראוי מצד אישור דרבנן, נחשב 'איינו ראוי' מהתורה. ע"ז בnidon זה במובא להלן עה: סוכה כג סוטה כד. ב"ק עא וב"ב פא.

אולם מדברי התוס' מבואר שסבירות רבי מאיר להתריר אינה משומש איסור דרבנן, אלא כל שהולך לאיבוד אין איסור לטמאותנו. ולכאורה מבואר כן מהברייתא דלהלן: בערב פסח שחול לზוות בשבת, שלרבי מאיר שורוף הכל ביחד קודם השבת. וצ"ב בד' רשי".

'... אבל בשבוע דברי הכל שורפין. לימה מסיע ליה, הפיגול והגטור והטמא... ובית הלל אומרים נשרפין כאחת'. לכארה יש לתמוה על השוואת הגמרא, הלא שם מדבר על קדושים שנפלו לכך מותר לטמאם, ומה ראייה לאיסור חיצוני שחל על התמורה כגון חמץ בפסח. ויש להזכיר מכאן שככל שנארסה התמורה או הקדושים מחמת סיבת כלשהי, שוב פקעה מהם העבודה הכהונית, דהיינו דין אכילתם [שאכילת קדושים כעבודה היא. ע' להלן עב: ועוד], וכיון שכן הרוי זה כפסול שairy בקדושים מאחר ונפלו מאכילה (עפ"י זכר יצחק ג). ופלפל שם לתלות זאת בחלוקת האמוראים אם חמץ בפסח איסור גברא או איסור חפצא. ע"ש. ויש לציין שבקבוץ שעורים (אות עה) צדד לומר שתרומות חמץ לא פקעה ממנה מצות אכילה אלא שאין איסור חמץ נדחה מפני מצוה זו).

לימה מסיע ליה, הפת שעיפשה ונפלה מלאכול לאדם, והכלב יכול לאכלה, מטמאת אוכליין בכביצה ונשרפת עם הטמאה בפסח. לכארה יש לשים מכאן שמאכל שנפלו מאכילת אדם, ראיי הוא לקבל טומאה מכאן ולהבבא, שם איינו מקבל טומאה הלא פשוט שהיא נשרפת עם הטמאה כי הלא אינה מיטמאת כלל, ואין מכאן שום הוכחה לנידון חמץ בשעה שביעית אם מותר לטמאתו אם לאו. [ומהריישא אין ראייה, כי אפשר ש'מטמאת טומאה אוכליין' הינו טומאה שכבר קיבלה קודם שנתעפשה, שבזה ודאי לא פרחה ממנה טומאותה שהיתה לה].
ואכן כך היא דעת הראב"ד (טומאת אוכליין, ביד) ורמב"ן (חולין לד.) ורא"ש (כפירושו לחלה א,ח), אבל הרמב"ם כתוב שככל שנפלו מאכילת אדם, שוב איינו מקבל טומאה אוכליין.
ותירץ הצל"ח (אות נ) שהרמב"ם יפרש שזה גופא תירוץ הגמרא, 'שאני הטעם דעתך בעלמא הו' ואין כאן קבלת טומאה כל עיקר, רק נשרפת עם הטמאה.

- א. אפילו לרבי עקיבא, אין משקה מטמא משקה אחר מהתורה (עפ"י גمرا להלן יה).
ב. להלכה כתוב הרמב"ם (אבות"ט ז, ובפה"מ) שימושים מטמאים אחרים מדרבנן.
ויש שנקטו שבקדושים משקיים מטמאים אוכלי מדאוריתא (עתור"פ יט. ומוהר"ם חלאה יה: [دلא כפרש"ז
שם] – בדעת רבי יוסי; צ"ח (אות ס) ושפ"א (וות) בדעת הרמב"ם ועוד).

דף טו

כח. האם מותר לטמא תרומה וקדושים באופנים דלהלן?

א. תרומה וקדושים הטמאים בטומאה מדרבנן.

ב. תרומה וקדושים האסורים באכילה באיסור תורה.

ג. תרומה וקדושים האסורים מדרבנן.

ד. תרומה תוליה.

ה. תרומה וקדושים טהורים החולכים לאיבוד.

ו. בשר קודש שנטמא במشكיים טמאים.

א. תרומה או קדושים הטמאים מדרבנן ודינם בשရיפה (להוציא טומאות דרבנן שאין שורפים עליהם תרומה וקדושים. עתוס); לדעת רבי מאיר מותר לטמא בטומאה דאוריתא בשעת שריפתם (וכדעת רבי יהושע, אבל לרבי אליעזר יתכן שאסור עתוס ד"ה והז). וכן לבני שמי איסור הדבר), כגון לשורף עם בשר שנטמא מאוב הטומאה דאוריתא. ולרבי יוסי לא שמענו להதיר [ובמוקם הפסד מרובה אף לרבי יוסי מותר אליבא דרבי יהושע, וככלולו]. וכן במקומות שלל על הבשר אישור תורה כגון פיגול ונונת, מותר לשורפו עם הטמא – כבית הילן].

א. משמע מרשי' (ד"ה מדרכי ר' חנינא ובע"ב ד"ה ורבי יוסי) ומתוס' (ד"ה התם) שלרבי יוסי אסור אפילו

להוסיף עלייו טומאה מדרבנן. ובספר לקוטי הלכות (בעין משפט אות נ) צדד להקל בדבר להלכה.

ב. בחזון איש (קד) צדד שהוא לחייב משום בר קפרא מותר לשורוף תרומה טמאה מדרבנן עם הטמא מדוריתא אפילו לרבי יוסי [ולא נחلك אלא בטהורת האסורה].

ואילו בלקוטי הלכות כתוב שלדריש לקיש ולרב נהמן אסור. ופסק שם לאיסור, כרבי יוסי אליבא דריש לקיש ורב נהמן שהם רבים כנגד רבי יהונתן [שלשיטו שמריש המשנה בשר שנטמא במשקין היה לנו לפסוק להתир, שהרי קייל' טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן וא"כ מוכחה מעוזות רבי חנינא שמותר להוסיף טומאה על הטמא מדרבנן]. ואולם המאירי פסק להתיר. וכן כתבו במרכבות המשנה (חמן ג, ד) ובפני יהושע (יה) בדעת הרמב"ם.

ב. תרומה וקדושים טהורים האסורים מהתורה, כגון חמץ בשעה שביעית ואילך; לריש לקיש משום בר קפרא וכן אמר רב נהמן אמר רב בה, נחلكו בזה התנאים; לרבי מאיר, נשרפים עם תרומה וקדושים טמאים כיון שהולכים לאיבוד, ולרבי יוסי אסור מפני שהם טהורים. לרבי יהונתן – דברי הכל נשרפים עם ואין חשש בכך שנטמאים.

אם בנוסח יש עליהם טומאה מדרבנן – משמע בגמרה שמותר אפילו לרבי יוסי אליבא דריש לקיש, וכגון פיגול ונונת הנשרפים עם הטמא כדברי בית הילן, אבל בית שמי איסורים אף בזה. וכן אם נתעפש המאכל ואינו ראוי לאכילת אדם, מבואר בברייתא שהכל מודים להתיר לשורפו עם הטמא, שuper בעלמא הוא.

א. יש מי שמשמע מדבריו שرك בציירוף שני הדברים; איסור חמץ והעיפוש, מותר לשורף (עפ"י יפה עינים). ובש"ת אחיעזר (ח"ב יא,ו) הוכית מדברי התוספתא שגם בעיפוש בלבד מותר לשורף עם הטמא, כגון בשאר ימות השנה.

ושנאו גם לבת שמאי ולרבי אליעזר יהא מותר בפת שעיפשה.

ב. הרמב"ם לא הביא דברי רבי יוחנן לחלק בין שעה ששית לשבעית, וממשע לכואורה שגם בשבעית אסור לשורף הטהורה והתוליה עם הטמאה (ע"ע בוכר יצחק ז' בדור שיטתו). ואולם לדעת כמה מפרשנים מותר בשעה ששית (עפ"י רבנו מנוחה הל' חמץ ג,ד. וblkוטי הלות צדר לרמוון בן דברי הרמב"ם). ויש מצדדים להתרי אף בשעה ששית בערב פסח (ע' כספ' משנה, וכ' בפנ"י יה) לפרש בדעת הרמב"ם שモתר אפילו בשעה ששית. ורק בערב פסח-shell להיות שבת שטורף מערב שבת, בוה פסק הרמב"ם שטורף כל אחד לעצמו.

ג. שריפת נותר ופייגול עם טמא, האסורה בבית שמאי, יש מי שכתב שהוא רק כאשר יש שם משקה או למאן דאמר או כל מטמא או כל במוקדים מהתורה, אבל אם אין מטמא מהתורה – מותר, שהרי גם עתה הם מטמאים את הידים מדרבנן (ע' צל"ח אות מה).

ד. אפשר שגם לדעת המתרים, אין התר אלא בכוגן חמץ בשעה שbijuit שnicer הדבר לכל שהוא אסור, אבל באיסור שאינו נזכר אין לשורף עם הטמא (עפ"י אגרות משה יו"ד ח"א רטו,ב).

ג. תרומה וקדשים האסורים מדרבנן, כוגן חמץ בשעה ששית; רבי מאיר מותר לשרפם עם הטמא ורבי יוסף אוסר.

א. יש צד לומר שלפי הדעה האומרת אין או כל מטמא או כל דבר תורה, אין ראייה להתרי לטמא תרומה האסורה מדבריהם אלא בtomah דרבנן, אבל לאtomah דאוריתא (כן היה אפשר לשמעו מדיוק לשון רשי' (בד"ה מודברי ר' חנינא) ונמה"ס' חלאה. אך ערשי' דה' ורבי יוסי לטעימה שהתקיף לפרש אף למ"ד או כל מטמא או כל דאוריתא. ובש"ת אחיעזר (ח"ב,מ,ד) רצה לומר כן בדעת המאירי, אך לבסוף הקשה על סברה זו. וגם בתוס' (ד"ה דמדאוריתא) מבואר שאף להעלותו בטומאה דאוריתא מותר לר"מ).

ב. חמץ קודם שעה ששית; מרשי' משמעו שלרבי יהושע מותר לטמאות (לרייש לקיש לאביבא רבי מאיר) מפני שהולכים לאיבוד. והתוס' נקטו לאיסור שהרי אפשר شيימצא להם או כלים ונראה שם בדקו להם או כלים ולא מצאו – מותר, כמו שאמր ר"א בן יהודה לעיל יג. וע' פנ"ז וחוזא כד). ולhalbca שאנו נוקטים כרבי יוסף, בין בשעה ששית בין קודם לכן אין לשורף תורה עם הטמאה (עפ"י לקוטי הלכות בדעת הרמב"ם). ויש אומרים שהולכה כרבי מאיר, כנ"ל.

ד. תרומה תלואה; לדברי רבי אליעזר מוצווים על שמירתה (מן התורה. Tos' רבנן פרץ. את משמרות תרומותי – בשתי תרומות הכתוב מדבר). ולדברי רבי יהושע מניחה במקום התויפה עד שתיטמא (תרומותי כתיב, ריש אם למסורת. רשי' עפ"י בכורות לג. וע"ש). לדברי רבי מאיר ולרבי יוסי במשנה [אליבא דברי יהושע] מותר אף לטמאה בידים כוגן לשרפָה עם הטמאה. ובתוספתא אסור רבי יוסף לשורף תלואה עם הטמאה. ובאוור בגמורא להלן (כ): שדברי רבי יוסף במשנה מכונים לשיטת רבי שמעון, אבל דעת רבי יוסף עצמו לאסורה. ואולם במקום הפסד מרובה משמעה שמודה רבי יוסף להתרי לטמא בידים, וככלහן.

א. רבי יוסף שהתרי במשנתנו לשרפָה עם הטמאה – בתוליה דאוריתא, אבל בתוליה דרבנן אסור לדעתו (עפ"י Tos').

ב. מרשי' (ד"ה ניחנה) משמעו שלרבי יהושע רשאי להניחה במקום התויפה אך אין חייב. ויש אומרים שהולכה לעשותו כן כדי שלא להשווות ועלולים לבוא בה לידי תקלת.

ג. רבנן גמליאל אומר (תרומות ח,ח), תרומה תלולה לא יהודש בה דבר; אין זוקק לשמרה במקום המוצנע וגם לא יביאנה למקום התורפה. וכן הילכה (רמב"ם תרומות יב,ד; מאירי). וכן פסק הרמב"ם (חמץ ג,ה) שהחליליה אינה נשרפפת עם הטעמה בפסח אלא תישרף לעצמה. ד. לדעת המתיר לטמא תרומה תלולה, מותר כמו כן לשורפה אלא שאין חיב בדבר כתרומה טמאה (עפ"י Tos' כ: ד"ה הא. [בספר שער ישר (א,יא) תהא אם מותר לשורפה מודיעין חיב בדבר מצד ספק מצוית עשה. וביקובין ענינים' ישב בדברים לפי מה שצדדו התוס' בשבת (כה). שוריפת תרומה מדרבנן]. ואולם בתוס' ר' ר' (שם) מבואר שאין התר אלא לטמא ורוק או לשורפה).

ה. משמעו שמותר לשורף תלילה עם תלילה הגם שייתכן שזו טמאה וזו טהורה. עפ"י ש"ת והרב"ז ח"ה אתקיז (ע"ש); שמרות כהונה ומאור ישראל להלן. ב. וע' בשפ"א שם).

ה. תרומה וקדשים הולכים לאיבוד, כגון חבית של תרומה שנשברה ואי אפשר להציגו; רב אליעזר אוסר לטמא אף אילו במקום הפסד מרובה, ואעפ"י שהוא עומדת להיטמא מלאיה, כגון שהיין נשפך והולך לתוך חולין טמאים וייסרים. ורב יוחשע מתיר לטמאה בלבד.

ולדעך רב יוסף לא התיר רב יוחשע אלא במקום הפסד מרובה. ולרב מאיר מותר בכל אופן, כגון תרומה חמץ העומדת לשורפה, מותר לשורפה עם תרומה טמאה.

א. הילכה כרבי יוחשע המתיר לטמא בידים הנבדת (רמב"ם תרומות יב,ד). והילכה כרבי יוסף, הילך תרומות חמץ הנשרפת בערב פטח קודם חזות – לא ישרפנה עם הטעמה.

ב. יש מי שכתב שגם לרבי מאיר אין התר אלא במקום הפסד ממון, שהוטס בכך שועשה מדורה אחת ולא שתים, אבל בלאו הכל – אסור (תוס' רבנו פרץ להלן כ). ויש מתירים בכל אופן (ע' צל"ח אות נב בעדעת רשי").

ג. תרומה בזמן זהה שלא הוכשרה לקבל טמאה, והרי אין לה אוכלים ווספה לאיבוד – נראה שאין איסור לאבדה ביד. וטעם הדבר מפני שהושיטים לתקלה הילך ציריך לקבורה. אך לשורפה נראה שאסור כיון שאפשר בקבורה, ושוריפה נחשבת בוין יותר מקבורה. וכן אסור לטמאותה שהרי אין צורך בדבר (עפ"י חזון איש שביעית ה,ג).

ו. בשור קודש שנטמא במשקים טמאים; לרבי מאיר טמאו מדרבנן, ולרב יוסף (אליבא דברי עקיבא) מדאוריתא (וכדלהלן). לפי שניהם מותר לשורפו עם בשר שנטמא באב הטומאה – עדות רבינו תנינא סגן הכהנים. מדברי התוס' מבואר ש לדעת רב יוסף (יה) משקים אינם מטמאים אחרים מדאוריתא, וגם אסור לטמא קדשים היטמאים מדרבנן – אסור לשורפו עם בשר טמא. הנז"ב תהא על כך ופיריש באופן אחר. ולפирושו אין דעה הסוברת ששורט שנטמא במשקים טמאים יהיה אסור לשורפו עם בשר טמא.

דף טז

- כט. האם טומאת משקין מדאוריתא או מדרבנן? אלו נפקותות מובאות בסוגיא בשאלת זו?
- ב. אלו משקים מכשירים לקבל טמא, תלושים או מחוברים או שנייהם?
- ג. דם קדשים / דם התמצית – האם מכשירים לקבל טמא?